

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 128 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismaniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinoz To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	

INSPEKTOR-PSIXOLOGLARDA IJTIMOIY-PSIXOLOGIK KOMPETENTLIKNING KASBIY FAOLIYATDAGI AHAMIYATI

Raxmanova Dilnoza Farmanovna

Aniq va ijtimoiy fanlar universiteti
Ijtimoiy fanlar kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada XXI asr psixologiyasida shaxsning kasbiy rivojlanishi, xususan, voyaga yetmaganlar masalalari bo'yicha inspektor-psixologlarning kasbiy va ijtimoiy-psixologik kompetentligini shakllantirish muammolari tahlil etiladi. Kompetentlik tushunchasining nazariy asoslari, uning tarkibiy komponentlari hamda ijtimoiy-psixologik jihatlari ilmiy manbalar asosida yoritilgan. Shuningdek, shaxslararo munosabatlar va muloqot jarayonining kompetentlik rivojidagi o'rni asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: kasbiy kompetentlik, ijtimoiy-psixologik kompetentlik, inspektor-psixolog, muloqot, shaxslararo munosabatlar, refleksiya, kommunikativ qobiliyat.

Abstract: This article analyzes the issues of personal professional development in 21st-century psychology, particularly the formation of professional and socio-psychological competence of inspector-psychologists working with juveniles. The theoretical foundations of the concept of competence, its structural components, and socio-psychological aspects are discussed based on scientific sources. The role of interpersonal relationships and communication processes in the development of competence is also substantiated.

Key words: professional competence, socio-psychological competence, inspector-psychologist, communication, interpersonal relationships, reflection, communicative abilities.

Аннотация: В данной статье анализируются проблемы профессионального развития личности в психологии XXI века, в частности вопросы формирования профессиональной и социально-психологической компетентности инспекторов-психологов по делам несовершеннолетних. На основе научных источников раскрываются теоретические основы понятия компетентности, её структурные компоненты и социально-психологические аспекты. Также обоснована роль межличностных отношений и процесса общения в развитии компетентности.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, социально-психологическая компетентность, инспектор-психолог, общение, межличностные отношения, рефлексия, коммуникативные способности.

KIRISH

XXI asr psixologiyasida shaxsning kasbiy jihatdan rivojlanishi va uning kompetentlik darajasini aniqlash muammosi dolzarb ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, amaliy psixologiya sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislar, jumladan, voyaga yetmaganlar bilan ishlovchi inspektor-psixologlar uchun bu masala alohida ahamiyat kasb etadi. Kasbiy kompetentlikning ijtimoiy-psixologik xususiyatlarini o'rganish murakkab, ko'p komponentli jarayon bo'lib, u shaxsning bilim, ko'nikma, malaka hamda individual-psixologik xususiyatlari bilan chambarchas bog'liqdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ilmiy manbaalarni tahlil qilar ekanmiz, turli soha vakillari (rahbar, xodimlar) kasbiy kompetentligining psixologik xususiyatlarini o'rganishga qaratilgan ko'plab ilmiy izlanishlarda kasbiy kompetentlik metodologiyasiga dahldor bo'lgan psixologik xususiyatlarni nazariy jihatdan izohlashga alohida e'tibor qaratdik. Bir qancha ilmiy manbaalarning tahliligiga qaraganda, xodim kasbiy kompetentligini takomillashuviga xizmat qiluvchi muhim omillarni aniqlash, bu omillar o'rtasidagi o'zaro ahamiyatli aloqadorliklarni ochib berish masalasi yuzasidan turli yondashuvlar mavjudligini ko'rishimiz mumkin.

Ayrim olimlar (masalan, O.A. Bulavenko) uni shaxsning barqaror psixologik holati sifatida baholasa, boshqalar kompetentlikni faqat faoliyat jarayonida namoyon bo'luvchi dinamik xususiyat deb hisoblaydi.

I.A. Zimnaya kompetentlikni quyidagi tarkibiy qismlar orqali izohlaydi:

- maqsad qo'ya bilish va yo'naltirilganlik;
- hissiy-irodaviy boshqaruv;
- qadriyatli munosabatlar;
- bilimlarni amaliyotda qo'llash ko'nikmasi;
- ijtimoiy va kasbiy vazifalarni hal eta olish.

Bu yondashuv kompetentlikni kompleks psixologik tizim sifatida ko'rsatadi. Garanina psixologik kompetentlikni ikki asosiy darajaga ajratadi:

1. **Kognitiv-refleksiv daraja** – bilimlar, stereotiplar, ijtimoiy tasavvurlar va refleksiv fikrlash tizimi;
2. **Amaliy-ijrochilik darajasi** – muloqot va o'zaro ta'sir ko'nikmalari.

Mazkur ikki daraja kompetentlikning ichki (psixik) va tashqi (xulqiy) tomonlarini birlashtiradi.

Dunyushin fikricha, ijtimoiy-psixologik kompetentlik – bu insonning boshqalar bilan samarali o'zaro munosabatga kirishish qobiliyatidir. U quyidagi omillarga tayanadi:

- kommunikativlik;
- intellektual salohiyat;
- hissiy-irodaviy sifatlar;
- shaxs yo'naltirilganligi.

Shuningdek, zamonaviy tadqiqotlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlik quyidagi asosiy komponentlarni o'z ichiga oladi:

- ijtimoiy kompetensiya (mas'uliyat, hamkorlik, tolerantlik);
- kommunikativ kompetensiya (og'zaki va yozma muloqot);
- kognitiv kompetensiya (o'zini rivojlantirishga intilish);
- madaniyatlararo kompetensiya;
- axborotga tanqidiy yondashuv;
- kasbiy (maxsus) kompetensiya.

Shaxslararo munosabatlar kompetentlikning shakllanishida markaziy o'rin egallaydi. Muloqot jarayonida:

- axborot almashinuvi;
- o'zaro ta'sir;
- idrok va tushunish;
- baholash va refleksiya amalga oshadi.

L.S. Vigotskiy ta'kidlaganidek, har qanday psixik funktsiya avval ijtimoiy (interpsixik), keyin individual (intrapsexik) darajada shakllanadi. Bu esa kompetentlikning ijtimoiy tabiatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Voyaga yetmaganlar bilan ishlovchi inspektor-psixolog faoliyati yuqori darajadagi:

- kommunikativlik,
- empatiya,
- o'zini-o'zi boshqarish,
- refleksiya,
- stressga chidamlilikni talab qiladi.

Kasbiy kompetentlikning samaradorligi nafaqat bilim va tajribaga, balki ijtimoiy-psixologik sifatlarning rivojlanligiga ham bog'liq.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kompetensiya odatda tegishli yo'nalish yuzasidan yetarli darajada bilim, ko'nikma, malakasining amaliyotdagi tadbiri sifatida voyaga yetmaganlar masalalari bo'yicha inspektor-psixologning samarali ishlashi uchun muhim ahamiyat kasb etadi, shu nuqtayi-nazardan ularning kasbiy kompetentlik omillarini rivojlantirish bilan bir qatorda ularda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishga erishish maqsadga muvofiq deb hisoblaymiz.

Inspektor-psixologlarning kasbiy kompetentligi bir nechta omillarning integratsion tarzda rivojlanganligiga bog'liq bo'lib, ular o'rtasidagi ijobiy korrelyatsiyalarning bo'lishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shu boisdan tanlangan usullardagi asosiy omillar bo'yicha dastlabki natijalarni psixometrik talablar asosida tahlil qilish orqali keyingi vazifalarni aniqlashtirib olish imkoni yaratildi.

Endi bevosita voyaga yetmaganlar masalalari bo'yicha inspektor-psixologlari kasbiy kompetentligining ijtimoiy-psixologik xususiyatlarini aniqlashda V.N.Kunitsinaning "Koskom" so'rovnomasi metodikasi asosida olingan natijalar tahliliga o'tamiz.

V.M.Kunitsinaning metodikasi bo'yicha inspektor-psixolog kasbiy kompetentligining ijtimoiy-psixologik xususiyatlariga oid natijalari, n=260

№	Omillar	AIP, n=70		EIP, n=190		farqlar	
		M	S	M	S	t	p
1	Insonlarni tushunish	11,32	2,11	13,07	2,07	-1,1	0,18
2	Vaziyatlarni tushunish	9,28	1,17	11,29	1,28	-2,4	0,05
3	Uddaburonlik	9,41	3,36	13,24	2,27	-1,7	0,14
4	Axloqiy ustanovkalar	14,54	2,12	11,08	2,27	-1,6	0,18
5	Muvaffaqiyatga erishganlik motivatsiyasi	10,09	2,29	14,42	2,814	-2,1	0,05
6	Emotsional barqarorlik	13,76	3,28	11,24	2,53	-1,4	0,14
7	Imidj	11,14	3,02	13,38	2,17	-1,5	0,11
8	Sotsial psixologik kompetentlik	12,01	1,84	13,20	1,67	-0,7	0,17
9	Verbal kompetentlik	12,34	2,72	14,01	2,27	-2,1	0,05
10	Operativ sotsial-psixologik kompetentlik	8,27	1,97	14,46	2,21	-1,7	0,17
11	Ego kompetentlik	12,35	2,24	10,15	2,67	-0,8	0,12
12	Kommunikativ kompetentlik	10,17	2,90	12,74	2,27	-2,2	0,05
13	Ishonchlilik	11,27	2,57	13,87	3,04	-1,4	0,11
14	Barqaror insoniy munosabatlar	14,44	2,78	12,27	2,48	-1,7	0,18
15	Kommunikativ shaxslilik imkoniyati	11,37	2,24	12,17	2,44	-1,3	0,17

Izoh: AIP- Ayol inspektor-psixologlar; EIP- Erkak inspektor-psixologlar

Xususan, "vaziyatlarni tushunish" ($t=-2,4$; $p\leq 0,05$), "muvaffaqiyatga erishganlik motivatsiyasi" ($t=-2,1$; $p\leq 0,05$), "verbal kompetentlik" ($t=-2,1$; $p\leq 0,05$), "kommunikativ kompetentlik" ($t=-2,1$; $p\leq 0,05$) omillarida ahamiyatli darajadagi statistik farq qayd etildi. Qolgan "insonlarni tushunish" ($t=-1,1$; $p\leq 0,18$), "uddaburonlik" ($t=-1,7$; $p\leq 0,14$), "axloqiy ustanovkalar" ($t=-1,6$; $p\leq 0,18$), "emotsional barqarorlik" ($t=-1,4$; $p\leq 0,14$), "imidj" ($t=-1,5$; $p\leq 0,11$), "sotsial psixologik kompetentlik" ($t=-0,7$; $p\leq 0,17$), "operativ sotsial-psixologik kompetentlik" ($t=-1,7$; $p\leq 0,17$), "ego kompetentlik" ($t=-0,8$; $p\leq 0,12$), "ishonchlilik" ($t=-1,4$; $p\leq 0,11$), "barqaror insoniy munosabatlar" ($t=-1,7$; $p\leq 0,18$), "kommunikativ shaxslilik imkoniyati" ($t=-1,3$; $p\leq 0,17$) omillarda ahamiyatli statistik farq kuzatilmadi. Bunday tafovutlarning kuzatilishi voyaga yetmaganlarning kasbiy faoliyat samaradorligini yanada oshirishda katta ahamiyat kasb etishi bilan muhim hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Kasbiy va ijtimoiy-psixologik kompetentlik zamonaviy psixologiyaning eng dolzarb muammolaridan biridir. Kompetentlikni to'liq anglash uchun uning kasbiy va ijtimoiy-psixologik jihatlarini integratsiyalash zarur. Inspektor-psixolog kompetentligining rivojlanishi ijtimoiy-psixologik omillar bilan bevosita bog'liq. Shu bois, inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikni rivojlantirish amaliy psixologiyaning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Зимняя И.А. Ключевые компетенции как результат образования. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004.
2. Выготский Л.С. Мышление и речь. – М.: Лабиринт, 1999.
3. Бодалев А.А. Личность и общение. – М.: Педагогика, 1983.
4. Андреева Г.М. Социальная психология. – М.: Аспект Пресс, 2001.
5. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. Психология.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.